

274. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging en aanvulling van het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1925.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 13 April 1926.

WILHELMINA.

274. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging en aanvulling van het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1925, definitief vastgesteld bij de wet van 28 Maart 1925 (*Staatsblad* n°. 128) en gewijzigd bij de wetten van 17 April 1925 (*Staatsblad* n°. 159) en 29 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 301);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1925 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1925—1926.

AFDEELING VII.

Departement der Burgerlijke Openbare Werken.

Tusschen de onderafdeelingen 706 en 707 wordt ingelascht:
Onderafdeeling 706A. Aankoop van de Gemeente Bandoeng van den opstal van woningen voor Landsdienaren, f 2 962 000.

Onderafdeeling 724. Huishuurvergoeding en lokaalhuur, alsmede uitgaven voor grondhuur en verhuur van gebouwen, wordt verminderd met f 687 000 en mitsdien gebracht op f 1 736 654.

AFDEELING VIII.

Departement van Gouvernementsbedrijven.

Tusschen de onderafdeelingen 801 en 802 wordt ingelascht:
Onderafdeeling 801A. Aankoop van gebouwen met grond voor het Departement van Gouvernementsbedrijven, f 9 540 000.

Artikel 2.

Ten gevolge van het bepaalde bij artikel 1 worden de totalen van de afdeelingen VII en VIII en het eindcijfer van het hoofdstuk onderscheidenlijk gebracht op f 51 123 612, f 149 353 295 en f 543 555 171.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

274. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

In aansluiting aan de mededeelingen ter zake in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer betreffende de Indische begrooting voor 1926 (blz. 5) moge met betrekking tot de overneming door het Land van de Gemeente Bandoeng van de door deze opgerichte woningen en kantoorgebouwen ten behoeve van het Departement van Gouvernementsbedrijven, het volgende onder de aandacht worden gebracht.

In verband met de overbrenging van dat Departement naar Bandoeng zijn in het jaar 1919 tusschen genoemde Gemeente en het Land een tweetal overeenkomsten gesloten betreffende den bouw en het verhuren van kantoorgebouwen en den bouw en het verhuren van woningen. Aan deze wijze van handelen werd hoofdzakelijk daarom de voorkeur gegeven boven bouw van Landwege, wijl zoodoende aan de Gemeente voldoende zeggenschap kon worden gegeven betreffende de uitvoering en de plaats, waar de gebouwen en woningen zouden worden gevestigd.

De overeenkomst betreffende den bouw van kantoorgebouwen droeg het karakter van huurkoop; zij hield o. m. de bepaling in, dat het Land na 40 jaar eigenaar van grond en gebouwen zou worden. In verband hiermede was in den huurprijs een annuïteitselement begrepen. De overeenkomst ten aanzien van de woningen was huur zonder meer, met dien verstande echter,

dat na 40 jaar het Land alleen voor den grond huur zou behoeven te betalen. De gedurende de eerste 40 jaar betaalde huurprijs bevatte dus insgelijks een zekere annuïteit.

Uiteraard droegen beide contracten geen commercieel karakter. De door het Land te betalen huurprijzen waren slechts vergoedingen voor alle kosten, door de Gemeente gemaakt. Verlies zoowel als winst waren uitgesloten. Het kwam er dus op neer, dat de Gemeente de noodige leeningen moest sluiten, doch dat door het Land voor aflossing en rentebetaling, zij het indirect, moest worden zorg gedragen.

Indien nu de Gemeente er in geslaagd ware om de voor den bouw gedane uitgaven op aannemelijke voorwaarden in vaste schuld om te zetten, zou geen aanleiding hebben bestaan om in de ten deze tusschen Land en Gemeente bestaande verhouding eenige verandering te brengen.

Die consolidatie bleek echter onoverkomelijke moeilijkheden op te leveren. Slechts een bedrag van f 1 000 000 kon in het jaar 1919 worden geconsolideerd; het resterende bedrag van f 12 420 000 moest worden vlottend gehouden in den vorm van promessenschuld bij De Javasche Bank en de Nederlandsch-Indische Postspaarbank. De rente der promessen, aanvankelijk pl.m. 3½ pct. bedragende, werd geleidelijk verhoogd en zeer terecht werd door de banken met klem op afdoening aangedrongen, daar een dergelijke wijze van financiering geen permanent karakter mocht gaan dragen.

Tijdens de besprekingen, in de tweede helft van het jaar 1924 gevoerd, bleek duidelijk, dat het voor Bandoeng niet mogelijk zou zijn, een zoo groote schuld anders dan tegen zeer bezwarende voorwaarden te consolideeren. Niet alleen zou voor de schuld, ten behoeve van het Land aangegaan, een hogere rente moeten worden betaald, dan indien het Land haar zelf op zich had genomen, doch bovendien zou de consolidatie van de schuld, voor de eigen behoeften van de Gemeente aangegaan, aanzienlijk worden bemoeilijkt.

Daarom lag de oplossing voor de hand, dat het Land de schuld, waarvan rente en aflossing toch reeds — zij het middellijk — voor zijn rekening kwamen, geheel overnam. Dit ging

gepaard met overdracht aan het Land van den grond en den opstal der kantoorgebouwen en van den opstal der woningen.

Voorts leek het gewenscht, de huur van den grond, waarop de woningen zijn gebouwd, om te zetten in een erfpachtsrecht voor 75 jaar, met een optierecht telkens van vijf jaar, tot een maximum-termijn van 75 jaar.

Met de afsluiting der desbetreffende overeenkomsten zal intusschen worden gewacht tot na de definitieve vaststelling van de aanvullingsbegrooting voor 1926.

Van den koopprijs der kantoorgebouwen ad f 9 739 000 is met inbegrip van f 1000 overdrachtskosten een bedrag van f 9 540 000 betaald door aflossing van ten laste der Gemeente loopende promessen. Een bedrag van ten hoogste f 200 000 zal nog in den loop van 1926 betaald moeten worden voor voltooiing van verschillende werken. Van den koopprijs der woningen ad f 3 434 806 is een bedrag van f 2 962 000 betaald door aflossing van ten laste der Gemeente loopende promessen (de daarop vallende kosten ten bedrage van f 1000 inbegrepen); het resterende ad f 473 806 wordt voldaan door overneming van een gedeelte van het restant der in 1918 door de Gemeente aangegane 5 pct. obligatieleening, groot f 1 000 000 (*Indisch Staatsblad* 1918, n°. 632). Hiervoor zal jaarlijks een post op de begrooting worden gebracht.

Tegenover de voorgestelde verhooging der begrooting voor 1925 met f 2 962 000 en f 9 540 000 staat een vermindering van onderafdeeling 724 (Huishuurvergoeding en lokaalhuur, alsmede uitgaven voor grondhuur en verhuur van gebouwen), welke vermindering voor 1925 op f 687 000 gesteld wordt. Voor 1926 is zij in de hoofdbegrooting verwerkt tot een bedrag van f 874 110.

Het onderwerpelijk voorstel is door den Volksraad in de tweede gewone zitting 1925 (Gedrukte Stukken Onderwerp 11) behandeld en in de vergadering van 15 December 1925 zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De Minister van Koloniën,
KONINGSBERGER.